

1. Mai

DELTA I FAGLIG 1. MAI-FRONT!

Kvinner: DELTA 1. MAI!

Bodil Espedal

Jeg kommer til å gå i Faglig Front-toget fordi jeg som sosialist er enig i de 6 hovedparolene, og fordi jeg jobber med kvinnesak og ser kvinnekampen i sammenheng med andre undertrykte gruppers kamp.

1. mai er arbeiderklassens kampdag. Arbeiderkvinnene har alltid vært dobbelt undertrykt — både som klasse og som kjønn, og 1. mai er den dagen da vi framfor alt har anledning til å vise vår solidaritet, til å vise at deres sak er vår sak og at vår sak er deres sak.

Vi har tradisjonelt hatt to kvinnebevegelser her i landet: de borgerlige kvinnesakskvinnene og arbeiderkvinnene. De første ville drive kvinnesak uten klassekamp, vi i den nye radikale kvinnebevegelsen må gjøre begge deler. Kvinnekamp er i realiteten klassekamp, fordi en reell frigjøring ikke er mulig innenfor et samfunnssystem som i seg selv er basert på undertrykking. Men sosialister må også innse at det å arbeide for kvinnefrigjøring er en forutsetning for sosialismen. Holdningen til kvinner vil ikke automatisk forandre seg i og med at vi får et sosialistisk samfunn.

Derfor er det viktig at vi bruker en dag som 1. mai til å markere hvilken side vi står på, til å vise at tradisjonell, borgerlig kvinnesak, som går inn på de herskende (menns) premisser ikke er tilstrekkelig for å oppnå kvinnefrigjøring.

Bodil Espedal,
Universitas.

Ørnulf Borgan heter nestformannen på Studenttinget i Oslo. Han slår fast at stillingen til STs Arbeidsutvalg til Faglig 1. mai-front er klar:

— AU hilser velkommen det initiativ faglige tillitsmenn i Oslo har tatt for å skape en bred markering 1. mai til venstre for DNA/LO-ledelsen. AU slutter således helt og fullt opp om Faglig 1. mai-front.

— Hvorfor mener du studentene bør delta i 1. mai-markeringen?

— Vi ser i dag en klar progressiv utvikling i norsk politikk. Jeg ser det som svært viktig at studentene deltar i den politiske kampen ute i samfunnet og ikke isolerer seg politisk. Studentene må derfor slutte opp om 1. mai-feiringa og gjøre denne til en kraftig markering av venstresidas styrke, sier Ørnulf Borgan.

AU på
student-
tinget

Støtte til masseidretten!

Vi har snakket med Åke Fiskerstrand om 1. mai. Han var olympiadeltaker i roing og er medlem av høyskolerådet ved Norges Idrettshøyskole.

— Diskusjonen om idrettens problemer har tatt seg sterkt opp i det siste.

— Ja, det er riktig. Særlig skyldes det at klubbene strir med dårlig økonomi. Et utslag av dette er at idretten blir avhengig av næringslivet. Noen vil satse på reklamen som en utvei. Mange idrettsfolk ser

på dette som en svært uheldig utvikling. En slik avhengighet av næringslivet kan lett gå ut over den brede masseidretten som ikke får reklameinntekter. Et annet problem er at enkelte idrettsledere tar reaksjonære politiske avgjørelser på vegne av idrettsfolk, f.eks. i Sør-Afrika- og Rhodesia-spørsmålet. Dette peker på nødvendigheten av å gi den vanlige idrettsutøver større innflytelse over idrettspolitikken.

— Har idrettsfolk spesielle krav 1. mai?

— Ja, jeg har vært med på å foreslå idrettsparoler for 1. mai-komiteen. Disse går på økt støtte til masseidretten, full offentlig finansiering av idretten og nei til idrettsledelsens Sør-Afrika-politikk. Dette paroleforslaget er diskutert blant idrettsfolk og er sendt 1. mai-komiteen med over 80 underskrifter. Jeg tror disse parolene uttrykker idrettfolks krav godt i dag. Jeg vil oppfordre alle idrettsinteresserte til å slutte opp om idrettsparolene 1. mai, slutter Åke Fiskerstrand.

NTL på Universitetet med

Vi trenger ikke gå utenfor Universitetet for å finne lønnsarbeidere. Universitetet er selv en svær arbeidsplass, og NTL-foreninga på Universitetet er en av de største foreningene i landet. Vi har snakket med Ulrik Sverdrup, sekretær i Universitetets Tjenestemannslag av NTL om hva 1. mai betyr for de universitetsansatte.

— Mange oppfatter 1. mai som en dag forbeholdt industriarbeiderklassen. Men det er jo ikke riktig. 1. mai er sprunget ut av arbeiderbevegelsen, men det bør i dag være en folkelig kampdag der alle deler av folket bredt viser sin styrke, og det er naturlig at også de intellektuelle fremmer sine interesser en slik dag.

— Hva gjøres med 1. mai i de universitetsansattes faglige organisasjoner?

— Vi har avholdt årsmøte for ikke så lenge siden. Det ble det vedtatt å oppfordre alle våre medlemmer om å slutte opp om den

demonstrasjonen som arrangeres av Faglig 1. mai-front. Det ble vedtatt med 70 stemmer for, 3 imot og 3 avholdende. Dessuten diskuterte vi lokale paroler som vi ønsket å mobilisere utifra og stille med i toget. Det vi kom fram til er:

Ulrik Sverdrup

- 1) Nei til sammenslåing av kartellforbundene — For demokrati i fagbevegelsen!
- 2) Vekk med de laveste lønnsklassene i staten!
- 3) Kvinnene krever — lik lønn for likt arbeid!
- 4) Offentlighetsloven må gjøres gjeldende for all norsk forskning!

Vi har også tenkt å gi ut et ekstrasnummer av foreningsavisa til NTL, der vi vil referere vedtaket og oppfordre medlemmene til å delta.

— Vil du utdype de enkelte parolene? Hvorfor er nettopp disse sakene viktige?

— Den første går på at under Statstjenestemannskartellet er det i dag sju forbund. Vårt, Tjenestemannslaget, er det største med ca. 45 000 medlemmer. Ledelsen i Kartellet planlegger å slå sammen alle forbundene — slik det er gjort i grafisk. Argumentene for sammenlutningen er administrative og tekniske. Men den vil bety at avstanden mellom enkeltmedlemmet og ledelsen vil bli enda større og på lang sikt er det en farlig

undergraving av demokratiet i fagbevegelsen.

Spørsmålet om lønnsklassene har vært oppe i foreninga tidligere. Lønnsklassene under 10 i statsregulativet er regulære svelt-ihjellønner. Mange her har slike lønninger, — særlig blant de kvinnelige, ikke-vitenskapelige ansatte. Dette er også en av grunnene til at vi har lagt vekt på å få med en kvinne-parole. Mange kvinnelige universitetsansatte er lavtlønte. Det gjelder f.eks. grupper som garderobedamer, mange i kontorsektoren, vaskehjelpere osv. Menn har også lettere for å oppnå opprykk.

Når det gjelder offentlighet i forskningen er saken denne: Praktisk all forskning blir i dag publisert. Men fortsatt finnes det forskning som er viktig, men som blir hemmeligholdt. Det gjelder f.eks. saker knyttet til forurensningsundersøkelser og militær forskning. Slikt forekommer særlig ved forskningsinstituttene. Det er en selvfølgelig ting at all slik forskning har krav på offentlighet, slutter Ulrik Sverdrup.

1. Mai på Karl Johan

Det var her vi engang gikk som den første lille klikk, spyttet efter, geipet av og spottet. Tenk å optre som en tolk for det gråe smalgangsfolk, her på selve veien op til slottet! Og den røde klut vi svang, og den stygge råde sang — fy, så frekt og gyselig og fjottet!

Men vi gikk, vi gikk nå lel, for vi visste det så vel: denne gaten har jo alltid med sin tunge villet kverke alle dem som har pekt på veien frem, alt det nye, alt det gryende og unge. Og vi tviholdt på vår sak for vi visste godt at bak skulde engang store massers fotslag runge.

Og vår tro var smittsom, den! Vi kom stadig fler igjen. Det var mer enn dagens sut som bandt oss sammen. Grå, det var vi visstnok, ja, men det grå kan være bra når der luer røde drømmer under hammen!

Rudolf Nilsen

MAIDAGENS HISTORIE

Hvordan oppsto den 1. mai som demonstrasjonsdag, og hvordan har dagen vært markert opp gjennom åra? De første 1. mai-demonstrasjonene ble arrangert i 1899 etter en parole fra den 2. internasjonales kongress i Paris samme år. Dagen skulle være en internasjonal kampdag for 8-timersdagen.

I Norge holdt DNA sitt 3. landsmøte samme år, uten å ofre synderlig oppmerksomhet på det som skjedde på den internasjonale arena. Året hjemme var preget av omfattende streiker og særlig fyrstikkerarbeidernes streik kom til å vekke sosial bevissthet hos mange i 90-åras Norge. Streiken ga gjenklang i hele den unge arbeiderbevegelsen.

Tidligere hadde det vært 17. mai som var arbeidernes viktigste demonstrasjonsdag. 17. mai var preget av arbeidertogene, eller det såkalte »stemmerettstoget» der allmenn stemmerett var det viktigste kravet. Det var klare politiske demonstrasjoner, og det fortelles at det gode borgerskap rullet ned rullgardinene når Oslo Typograf forening møtte opp med sin Werge land-fane.

Når det gjelder fagbevegelsens utvikling kan vi skjelve tre hovedetapper. Først står to hovedspørsmål i forgrunnen: Kampen for anerkjennelse av selve organisasjonsretten og kampen for høyere lønn, fastslått i kollektive overenskomster. Deretter spilte kampen for normalarbeidsdagen, seinere 8-timersdagen, en sentral rolle. Sam-

«Magemålet.»

Statsråd Vik har uttalt at det bedste rationeringssystem er «magemålet».

Ja for hr. Vik og hans klassefæller er det utvilsomt det bedste.

Hvepsen, 1917.

men med dette gikk kravet om feriebestemmelser i tariffene. I den tredje etappen, fra 1918 og utover, trer politiske og samfunnsmessige spørsmål i bredeste forstand i forgrunnen.

Det skjer i denne siste tida en økende radikaliserings av norsk

arbeiderbevegelse. Og Norge kommer etter hvert på mange måter til å stå i en særstilling i Vest-Europa: Arbeiderbevegelsen var stort sett rødere enn ellers, og særlig tydelig er dette i forhold til nabolandene.

Fagopposisjonen av 1911 gikk i spissen for radikaliserings av fagbevegelsen, og virket også til venstredreining i DNA. Samtidig satte internasjonale begivenheter sitt preg på 1. mai-feiringene. I sin første 1. mai-tale sa Edvard Bull i 1919:

»Over alt ser vi verdensrevolusjonens bølger stiger og stiger . . . Om borgerskapet ikke godvillig gir oss det vi forlanger, tar vi det . . . Nå gjelder det om for oss å forme ut framgangslinjene, stille opp en plan om hvorledes vi skal bruke makten som faller oss i hende innen et år er omme . . .»

Også viktige reformsaker sto i forgrunnen 1. mai. Dyrtidsaksjonen i 1917 ga grunnlag for svære

massedemonstrasjoner. Det føres kamp mot statlig inn gripen i fagbevegelsens handlefrihet bl.a. ved streiken mot tvungen voldgift i 1916, kampen mot voldgiftsdommene i bygningsindustrien og de grafiske fag i 1928, protestbevegelsen mot boikottloven i 1933 og mot »kneblingsloven» i 1934.

Splittelsen i den politiske arbeiderbevegelsen i 20-åra førte til mye splid i 1. mai-markeringene. 1923 ble Norges Kommunistiske Parti dannet av et mindretall i DNA. I praksis ble det fra da av vanlig med 2 tog 1. mai. DNA dominerte de fleste samorganisasjonene. Samorganisasjonene arrangerte sine tog i samarbeid med DNA, mens kommunistene lagde egne tog.

I 30-åra gikk DNA raskt mot høyre, og utviklinga ble forsterket med Nygaardsvolds mindretallsregjering i 35. Demonstrasjonene ble preget av støtte til mindretallsregjeringens forslag. Etter frigjøringa i 45 fortsatte denne utviklinga. Forfallet i sosialdemokratiet ble stadig klarere. 1. mai 1956 omtalte Einar Gerhardsen det første samordnede lønnsoppgjøret slik:

»For å unngå et oppgjør som ville sprengre den realøkonomiske ramme, søkte regjeringen kontakt med de store organisasjonene og antydte en felles ramme . . . mange lønnstakere er, som rimelig kan være, sterkt opptatt av om prisnivået i tida framover kan holdes på omkring 150 poeng. Ingen kan her gi noen sikker garanti, dertil er det for mange usikre faktorer som spiller inn. . .»

Litt av en utvikling fra Edvard Bulls store ord i 1919.

1961 ble »Orientering»-kretsen ekskludert av DNA, og dette ledet til SFs dannelse. I åra seinere har SF dels samarbeidet med NKP, dels også med andre venstregrupperinger 1. mai. I de seinere åra har også Rød Arbeiderfronts demonstrasjoner kommet til.

Samarbeidet mellom alle progressive krefter i kampen mot EEC ga grunnlag for økt samarbeidsvilje og økt enhet om aktuelle spørsmål på venstresida i norsk politikk. Det er denne enheten som i år vil komme til uttrykk gjennom Faglig 1. mai-front. I år er det igjen bare ett alternativ til venstre for DNA 1. mai.

Triste utsigter.

For den norske bonde er det ikke nogen ublandet fornøielse at se fremtiden gjennom den voksende krone.

Vikingen, 1926.

ST-vedtak

Studenttinget behandlet initiativet til Faglig 1. mai-front 1973 på sitt møte 12. april. Tinget fattet dette vedtaket:

Studenttinget vil uttrykke sin fulle støtte til det initiativet faglige tillitsmenn i Oslo har tatt med dannelsen av Faglig 1. mai-front. Faglig 1. mai-front vil vise en omfattende opposisjon mot høyrekreftene og sosialdemokratiet. Den vil være et uttrykk for den styrke de progressive og folkelige massebevegelsene har utviklet i de seinere åra. Faglig 1. mai-front er samtidig et uttrykk for hvor viktig det er at venstregrupperingene ikke lar ideologiske skillelinjer og strategiske uenigheter stå i veien for kampenhet i de aktuelle spørsmål i Norge i dag. Studenttinget hilser derfor Faglig 1. mai-front med glede.

Studenttinget vil oppfordre alle studenter til å slutte opp om Faglig 1. mai-front. Studentene har i de seinere åra spilt en viktig rolle i de progressive og folkelige bevegelsene i Norge. De viste en betydelig aktivitet i kampen mot norsk EEC-medlemskap. De har stått i første rekke i det anti-imperialistiske støttearbeidet for verdens folk. De har deltatt i kampen mot nedleggelse av bygdesamfunn, i støttearbeidet for streikende arbeidere, og har på mange måter vist sin samhörighet og solidaritet med arbeiderbevegelsen og de progressive bevegelsene i Norge. Studenttinget oppfordrer studentene til å vise dette ved å delta i 1. mai-markeringen.

Studenttinget vil samtidig oppfordre studentene til å bruke 1. mai til å markere de kampsakene studentene og Universitetet står overfor i dag. Universitetet er i dag truet av budsjettinnstramminger og statlig kontroll over undervisning og forskning. Dette rammer arbeidsforholdene for studenter og ansatte. Gjennom de statlige bevilgninger til Statens Lånekasse forverres studentenes økonomiske kår. Studenttinget oppfordrer studentene til å benytte 1. mai til å vise sine krav og paroler.

Studenttinget vil til slutt oppfordre Arbeidsutvalget til å benytte alle muligheter til mobiliseringsarbeidet til Faglig 1. mai-front.

1. Mai

utgis av
1. MAIKOMITEEN
ved Universitetet
i Oslo 1973.

Ansvarlig for avisa:
Eldar Myhre.